धर्म्मार्थसहितं श्लक्ष्णं तत्त्वतश्च सहेतुकं। तत्रानुरूपं भीष्मेण ममाप्यत्र गिरं शृणु ।
तेषाञ्चैव गतिस्तीर्थैर्वासश्चैषां प्रचिन्त्यतां । नीतिर्विधीयतां चापि साम्प्रतं या हिता भवेत् ।
नावज्ञेयो रिपुस्तात प्राकृतोऽपि बुभूषता । किं पुनः पाण्डवास्तात सर्व्वास्त्रकुशला रणे । ९९०
तस्मात् सत्रं प्रविष्टेषु पाण्डवेषु महात्मसु । गूढभावेषु छन्नेषु काले चोदयमागते ।
स्वराष्ट्रे परराष्ट्रे च ज्ञातव्यं बलमात्मनः । उदयः पाण्डवानाञ्च प्राप्ते काले न संशयः ।
निवृत्तसमयाः पार्था महात्मानो महाबलाः । महोत्साहा भविष्यन्ति पाण्डवा ह्यमितौजसः ।
तस्माद्बलस्य कोषस्य नीतिश्चापि विधीयतां । यथाकालोदये प्राप्ते सम्यक्तैः सन्दधामहे ।
तात बुध्यामि तत्सर्व्वं बुध्यस्व बलमात्मनः । नियतं सर्व्वमित्रेषु बलवत्सु बलेषु च । ९९५
उच्चावचं बलं ज्ञात्वा मध्यस्थञ्चापि भारत । प्रहृष्टमप्रहृष्टञ्च सन्दधामस्तथा परैः ।
साम्ना भेदेन दानेन दण्डेन बलिकर्म्मणा । न्यायेनाक्रम्य च परान् बलाच्चानम्य दुर्ब्बलान् ।
सान्त्वयित्वा तु मित्राणि बलञ्चाभाव्यतां सुखं । सकोषबलसंवृद्धः सम्यक् सिद्धिमवाप्स्यसि ।
योत्स्यसे चापि बलिभिररिभिः प्रत्युपस्थितैः । अन्यैस्त्वं पाण्डवैर्व्वाऽपि हीनैश्च बलवाहनैः ।
एवं सर्व्वं विनिश्चित्य व्यवसायं स्वधर्म्मतः । यथाकालं मनुष्येन्द्र चिरं सुखमवाप्स्यसि । ९००
इति श्रीमहाभारते विराटपर्व्वणि गोहरणपर्व्वणि चारप्रत्याचारे कृपवाक्ये एकोनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ अथ राजा त्रिगर्त्तानां सुशर्म्मा रथयूथपः । प्राप्तकालमिदं वाक्यमुवाच त्वरितो बली ।
असकृन्निकृतः पूर्व्वं मत्स्यशाल्वेयकैः प्रभो । सूतेनैव च मत्स्यस्य कीचकेन पुनः पुनः ।
बाधितो बन्धुभिः सार्द्धं बलाद्बलवतां विभो । स कर्णमभ्युदीक्ष्याथ दुर्य्योधनमभाषत ।
असकृन्मत्स्यराज्ञा मे राष्ट्रं बाधितमोजसा । प्रणेता कीचकस्तस्य बलवानभवत्पुरा ।
क्रूरोऽमर्षी स दुष्टात्मा भुवि प्रख्यातविक्रमः । निहतः स तु गन्धर्व्वैः पापकर्म्मा नृशंसवान् । ९०५
तस्मिन् विनिहते राजा हतदर्पो निराश्रयः । भविष्यति निरुत्साहो विराट इति मे मतिः ।
तत्र याचा मम मता यदि ते रोचतेऽनघ । कौरवाणाञ्च सर्व्वेषां कर्णस्य च महात्मनः ।
एतत्प्राप्तमहं मन्ये कार्य्यमात्ययिकं हि नः । राष्ट्रन्तस्याभियास्यामो बहुधान्यसमाकुलं ।
आददामोऽस्य रत्नानि विविधानि वसूनि च । ग्रामान्राष्ट्राणि वा तस्य हरिष्यामो विभागशः ।
अथ वा गोसहस्राणि शुभानि च बहूनि च । विविधानि हरिष्यामः प्रतिपीड्य पुरं बलात् । ९८०
कौरवैः सह सङ्गत्य त्रिगर्त्तैश्च विशाम्पते । गास्तस्यापहरामोऽद्य सह सर्व्वैः सुसंहताः ।
संविभागेन कृत्वा तु निबध्नीमोऽस्य पौरुषं । हत्वा चास्य चमूं कृत्स्नां वशमेवानयामहे ।
तं वशे न्यायतः कृत्वा सुखं वत्स्यामहे वयं । भवतो बलवृद्धिश्च भविष्यति न संशयः ।
तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य कर्णो राजानमब्रवीत् । सूक्तं सुशर्म्मणा वाक्यं प्राप्तकालं हितं च नः ।
तस्मात् क्षिप्रं विनिर्यामो योजयित्वा वरूथिनीं । विभज्य चाप्यनीकानि यथा वा मन्यसेऽनघ । ९८५
प्राज्ञो वा कुरुवृद्धोऽयं सर्व्वेषां नः पितामहः । आचार्य्यश्च यथा द्रोणः कृपः शारद्वतस्तथा ।